YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
26 päivänä toukokuuta 1982 *

Asiassa 133/81,

jonka Cour de cassation de France on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan mukaisesti saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Roger Ivenel, Strasbourg (Ranska),

vastaan

Helmut Schwab, Oettingen (Saksan liittotasavalta),

ennakkoratkaisun tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta Brysselissä 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat G. Bosco, A. Touffait ja O. Due sekä tuomarit Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, T. Koopmans, A. Chloros ja F. Grévisse,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: P. Heim,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour de cassation de France on esittänyt 2.4.1981 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.6.1981, yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen edellä mainitun yleissopimuksen, jäljempänä 'yleissopimus', 5 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty Ivenelin, jonka kotipaikka on Strasbourg, ja Schwab Maschinenbau -yrityksen, jonka kotipaikka on Oettingen (Baijer), välisessä oikeudenkäynnissä, joka koskee edustussopimuksen väitettyä purkautumista, jonka vuoksi Ivenel vaatii palkkion maksamista, goodwill-korvausta, irtisanomisajan korvausta ja lomakorvausta.

3 Conseil de prud'hommes de Strasbourg, jossa kanne nostettiin, hylkäsi Schwabin esittämät kaksi toimivallan puuttumista koskevaa väitettä. Se katsoi olevansa asiallisesti toimivaltainen, sillä sen mukaan asianosaisten välistä sopimusta on pidettävä työsopimuksena. Alueellisen toimivallan osalta se katsoi, että koska yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, niin tässä tapauksessa mainittuna velvoitteena oli pidettävä edustajan suorittamaa työtä Strasbourgissa, jossa sijaitsevassa toimistossaan hän järjesti ja toimitti tilaukset.

4 Schwab haki muutosta Cour d'appel de Colmarissa, joka vahvisti Conseil de prud'hommesin päätöksen työsopimuksen olemassaolon osalta, mutta kumosi päätöksen alueellisen toimivallan puuttumisen vuoksi. Cour d'appel katsoi, että yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna velvoitteena on pidettävä kanteessa tarkoitettua velvoitetta; tässä tapauksessa mainittu velvoite oli Schwabilta vaadittujen palkkioiden ja muiden korvausten maksaminen, joka oli suoritettava velallisen eikä velkojan luona.

5 Ivenel on hakenut kassaatiotuomioistuimessa muutosta mainittuun päätökseen, ja se on väittänyt, että Cour d'appel de Colmar on soveltanut virheellisesti yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa.

6 Cour de cassation on aluksi tuonut esiin ne perusteet, joilla Cour d'appel de Colmar on todennut, etteivät ranskalaiset tuomioistuimet ole tässä tapauksessa toimivaltaisia; Cour de cassation katsoo puolestaan, että edustussopimuksen täyttämistä koskevassa asiassa sen paikkakunnan, jossa edellä mainitun 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu velvoite on täytettävä, määrittämiseen liittyy tulkintaongelmia, sillä mainittuun sopimukseen sisältyy molemminpuolisia, ainakin osittain Ranskassa täytettäviä velvoitteita. Näin ollen se on lykännyt asian käsittelyä pyytääkseen yhteisöjen tuomioistuimelta mainittua määräystä koskevaa tulkintaratkaisua.

7 On syytä huomauttaa, kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo 6.10.1976 antamassaan tuomiossa (asia 12/76, Tessili, Kok. 1976, s. 1473) todennut, että yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu "paikkakunta, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä," määräytyy sen lainsäädännön mukaan, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan on sovellettava riidanalaiseen velvoitteeseen.

8 Kansallisen tuomioistuimen kysymyksessä pyritään selvittämään, mitä riidanalaista velvoitetta mainitulla määritelmällä tarkoitetaan silloin, kun tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettu kanne perustuu pääasiaa käsittelevien tuomioistuinten työsopimukseksi katsomasta yhdestä edustussopimuksesta johtuviin useisiin eri velvoitteisiin.

9 Yhteisöjen tuomioistuin on jo 6.10.1976 antamassaan tuomiossa (asia 14/76, De Bloos, Kok. 1976, s. 1497) täsmentänyt, että kahden kaupallisen yrityksen tekemää yksinmyyntisopimusta koskevan kanteen tapauksessa yleissopimuksen 5 artiklassa tarkoitettuna velvoitteena on pidettävä kanteen perustana olevaa velvoitetta. Tässä tapauksessa ongelmana on se, sovelletaanko samaa kriteeriä kansallisen tuomioistuimen kuvaamien tapausten kaltaisiin tapauksiin.

10 Mainittua ongelmaa on tutkittava yleissopimuksen tavoitteiden sekä sen määräysten yleisen systematiikan perusteella.

11 Yleissopimuksen 5 ja 6 artiklaan sisältyvien erityistä toimivaltaa koskevien määräysten käyttöönotto on perusteltua erityisesti sen vuoksi, että itse asian ja sitä käsittelevän tuomioistuimen välillä on läheinen liittymä. Yleissopimuk-

sen tekstin kirjoittaneen asiantuntijakomitean tekemässä kertomuksessa (EYVL C 59, 1979, s. 1) korostetaan mainittua liittymää osoittamalla muun muassa, että toimivallan myöntäminen sen paikkakunnan tuomioistuimelle, jossa velvoite on täytetty tai täytettävä, on eduksi palkkioiden perintää koskevien kanteiden yhteydessä, sillä velkojalla on tällaisessa tapauksessa mahdollisuus valita yleissopimuksen 2 artiklan yleissäännön nojalla sen valtion tuomioistuinten, jossa vastaajalla on kotipaikka, ja sellaisen toisen valtion tuomioistuimen välillä, jonka tuomiopiiriin kuuluvalla alueella työ on suoritettu, erityisesti kun sovellettavan lain mukaan maksuvelvoite on täytettävä sillä paikkakunnalla, jolla palvelu suoritetaan.

12 Edellä mainitussa kertomuksessa viitataan myös niihin syihin, joiden vuoksi yleissopimuksen kirjoittajat eivät pitäneet sopivana sisällyttää yleissopimukseen määräystä yksinomaisesta toimivallasta työsopimusta koskevissa asioissa. Saman kertomuksen mukaan olisi toivottavaa, että työsopimusta koskevat asiat käsiteltäisiin mahdollisimman suurelta osin sen valtion tuomioistuimissa, jonka lakia sovelletaan työsopimukseen; samaan aikaan yleissopimuksen kirjoittamisen kanssa työoikeuden sääntöjen soveltamista oltiin yhdenmukaistamassa yhteisön jäsenvaltioissa. Kertomuksessa todetaan, että nykyiset yleissopimuksen määräykset, kuten 2 artiklan vastaajan kotipaikan oikeuspaikkaa koskevat ja 5 artiklan 1 kohdan velvoitteen täyttämispaikkakunnan oikeuspaikkaa koskevat määräykset, tyydyttävät toistaiseksi asianomaisia intressejä.

13 On syytä huomauttaa, että sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus avattiin jäsenvaltioiden allekirjoitettavaksi 19.6.1980 (EYVL L 266, 1980, s. 1). Yleissopimuksen 6 artiklassa määrätään, että lakiviittauksen puuttuessa työsopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa työntekijä tavallisesti työskentelee sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi, jollei kaikista olosuhteista ilmene, että työsopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon.

14 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevasta yleissopimuksesta asiantuntijoiden tekemässä kertomuksessa (EYVL C 282, 1980, s. 1) selitetään tältä osin, että ottamalla käyttöön erityinen lainvalintasääntö työsopimusasioita varten pyrittiin luomaan sovelias, sellaisia asioita koskeva lainsäädäntö, joissa sopimuksen sopimuspuolten intressit eivät ole yhtä vahvoja, ja täten takaamaan asianmukainen suoja sille sopimuspuolelle, jonka on katsottava olevan sopimussuhteessa sosiaalisesti heikommassa asemassa.

15 Edellä esitetystä seuraa, että sopimusta koskevassa asiassa yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tarkoituksena on erityisesti antaa toimivalta sellaisen valtion tuomioistuimelle, jolla on läheinen liittymä asiaan; kun kyseessä on epäitsenäistä työsuoritusta koskeva sopimus, mainittu liittymä on erityisesti sopimukseen sovellettava laki; tätä asiaa koskevien lainvalintasääntöjen kehityksen mukaisesti mainittu laki määritetään kyseessä olevalle sopimukselle luonteenomaisen velvoitteen perusteella, joka tavallisesti on työskentelyä koskeva velvoite.

16 Tutkittaessa yleissopimuksen määräyksiä ilmenee, että niissä vahvistetaan erityinen toimivalta ja jopa yksinomainen toimivalta vakuutusasioissa, osamaksukauppaa koskevissa asioissa ja kiinteän omaisuuden vuokraa koskevissa asioissa; näin ollen niissä tunnustetaan, että tuomioistuimen toimivaltaa koskeva lainsäädäntö on myös luotu asianmukaisen suojan antamiseksi sille sopimuspuolelle, joka on sosiaalisesti heikommassa asemassa.

17 Esitettyyn kysymykseen on vastattava ottaen huomioon edellä mainitut seikat.

18 Kyseessä olevan tapauksen kaltaisessa tapauksessa, jossa tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu myyntiedustussopimuksesta johtuvia useita eri velvoitteita koskevia vaatimuksia, joista osa koskee palkkaa, joka johonkin valtioon sijoittautuneen yrityksen pitäisi maksaa työntekijälle, ja osa korvauksia siitä, miten työ on suoritettu toisessa valtiossa, yleissopimuksen määräyksiä on tulkittava siten, ettei asiaa käsittelevä tuomioistuin joudu toteamaan olevansa toimivaltainen vain tiettyjen vaatimusten osalta ja ettei sillä näin ollen ole toimivaltaa tiettyjen muiden vaatimusten osalta.

19 Tällainen tulos ei olisi myöskään yhteensopiva yleissopimuksen tavoitteiden ja yleisen systematiikan kanssa silloin, kun kyseessä on epäitsenäistä ansiotyötä koskeva sopimus, johon sovellettavassa laissa on yleensä työntekijää suojelevia määräyksiä; mainittu laki on tavallisesti sen paikkakunnan laki, jossa sopimukselle luonteenomainen suoritus eli työ suoritetaan.

20 Edellä esitetystä seuraa, että kun kanne perustuu työntekijän yritykseen sitovasta edustussopimuksesta johtuviin useisiin eri velvoitteisiin, yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna velvoitteena on pidettävä sopimukselle luonteenomaista velvoitetta.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Cour de cassation de Francen 2.4.1981 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Kun kanne perustuu työntekijän yritykseen sitovasta edustussopimuksesta johtuviin useisiin eri velvoitteisiin, tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna velvoitteena on pidettävä sopimukselle luonteenomaista velvoitetta.

Mertens de Wilmars Bosco Touffait Due

Mackenzie Stuart O'Keeffe Koopmans Chloros Grévisse

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä toukokuuta 1982.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti